

EIROPAS
KOMISIJA

SAVIENĪBAS AUGSTAIS
PĀRSTĀVIS ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 28.5.2025.
JOIN(2025) 135 final

KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Savienības stratēģiskā pieeja Melnās jūras reģionam

MELNĀS JŪRAS REĢIONA ĢEOSTRATĒGISKĀ NOZĪME

Melnā jūra ir teritorija ar ievērojamu ģeostратēģisku nozīmi – tā savieno Eiropu ar Āziju un tai piemīt neizmantots potenciāls ekonomikas attīstībai un stratēģiskiem tranzīta maršrutiem, jo īpaši, lai piekļūtu energoresursiem un kritiskajām izejvielām.

Tās ļoti būtisko nozīmi skaidri parāda Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, kas ir satricinājis noteikumus balstītas starptautiskās kārtības pamatus un atklājis Eiropas un reģionālās drošības neaizsargātību. Karš ir strauji pazeminājis reģionālo drošību līdz zemākajam līmenim kopš Aukstā kara un prasa stingru un saskaņotu ES atbildi. Šajā mainīgajā ģeopolitiskajā vidē, kuras centrā ir Melnās jūras reģions, **ES pastiprina visaptverošu pieeju** ar mērķi atbalstīt demokrātijas noturību reģionā, kas ir vitāli svarīgs Eiropas stabilitātei un labklājībai, un aizstāvēt mūsu intereses.

ES ir apņēmusies atbalstīt Ukrainu un tās kaimiņvalstis, atbalstot to neatkarību, suverenitāti un teritoriālo integritāti, veicinot mieru un dialogu, sniedzot drošības garantijas un sekmējot atveseļošanu un atjaunošanu. Tāpat **drošībai Melnās jūras reģionā** būs jābūt taisnīga, visaptveroša un ilgstoša miera pamatā.

Vairākas reģiona valstis ir ceļā uz pievienošanos ES vai ciešāku tuvināšanos tai. Paplašināšanās process, kandidātvalstu pakāpeniska integrācija iekšējā tirgū un integrētas partnerības reģionā atraisīs ekonomisko potenciālu, stiprinās tiesiskumu un paātrinās reformas. **Šīs atjaunotās pieejas pamatā ir miers un drošība.**

Melnās jūras reģions ir nozīmīgs ne tikai tā tuvākajām kaimiņvalstīm, bet visai pasaulei. Melnās jūras reģionam kā kritiski svarīgam savienojumam starp Eiropu, Dienvidkaukāzu, Centrālāziju un Vidusjūras austrumdaļu ir stratēģiska nozīme saistībā ar Eiropas un pasaules mēroga drošību, starptautisko tirdzniecību, enerģētiku un pārtikas nodrošinājumu (jo īpaši nodrošinātību ar graudiem). Melnās jūras reģiona valstis¹ (izņemot Krieviju) ar gandrīz **174 miljoniem iedzīvotāju**² rada IKP aptuveni **2 triljonu EUR**³ apmērā. **ES ir lielākā tirdzniecības partnere** lielākajai daļai Melnās jūras reģiona valstu ar kopējo tirdzniecības apjomu **310 miljardu EUR**⁴ apmērā, kā arī Centrālāzijas valstu otrā lielākā tirdzniecības partnere⁵. Mūsu sadarbības stiprināšana un ekonomisko saikņu uzlabošana veicinās **reģiona un pašas ES konkurētspēju.**

Papildus tā ģeopolitiskajai un ekonomiskajai nozīmei Melnās jūras reģions ir dinamisks inovācijas un kultūras centrs. Arī **Melnās jūras reģiona vides problēmu risināšanai ir vajadzīga ciešāka reģionālā sadarbība**, lai aizsargātu jūras ekosistēmas, attīstītu zilo ekonomiku un palielinātu piekrastes kopienų klimatnoturību. Drošs un aizsargāts Melnās jūras reģions ir būtisks, lai nodrošinātu kuģošanas brīvību, kuģošanas drošumu un drošību. Turklāt mums ātri jāvērsas pret hibrīddraudiem, piemēram, kibernetiskiem, dezinformācijas kampaņām un ārvalstu īstenotu informācijas manipulāciju un iejaukšanos (*FIMI*).

ES STRATĒGISKĀ PIEEJA: DROŠĪBAS, STABILITĀTES UN LABKLĀJĪBAS CENTRS

Šīs **stratēģijas** pamatā ir politisks projekts: veicināt mieru un drošību, ekonomikas attīstību un demokrātisku konsolidāciju reģionā, kas pakļauts arvien lielākam ģeopolitiskam spiedienam. ES redzējums ir Melnās jūras reģions kā droša, savstarpēji savienota un pārtikusi telpa, kas balstīta kopīgās vērtībās un reģionālajā sadarbībā. ES stratēģijā Melnās jūras reģions ir atzīts par galveno vārteju, kas savieno Eiropu ar Dienvidkaukāzu, Centrālāziju un citām valstīm, pamatojoties uz mērķtiecīgiem ieguldījumiem transportā, enerģētikā un digitālajā infrastruktūrā, lai uzlabotu savienotību un veicinātu tirdzniecību. Labāka intrareģionālā un starpreģionālā savienotība būs nozīmīgs faktors, lai paātrinātu enerģētiskās neatkarības

¹ Armēnija, Azerbaidžāna, Gruzija, Moldova, Ukraina, Turcija un ES dalībvalstis Bulgārija, Grieķija un Rumānija, izņemot Krieviju.

² SVF, April 2025 World Economic Outlook.

³ Eurostat 2023. gada dati: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

⁴ Avots: SVF, PTO, UNCTAD.

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/04/04/>.

panākšanu, integrētu atjaunīgos energoresursus un nodrošinātu enerģētikas sistēmas stabilitāti un noturību. Reģiona problēmas tiks risinātas, veidojot **savstarpēji izdevīgas partnerības**, lai veicinātu ilgtermiņa drošību, labklājību, stabilitāti un noturību.

Šī stratēģija paredz apvienot ES iekšējos un ārējos instrumentus vienotā satvarā. Saskaņā ar stratēģiju *Global Gateway* ES mērķis ir mobilizēt stratēģiskās investīcijas, padziļināt partnerības un sniegt reālus ieguvumus Eiropas komandas pieejas īstenošanā, stiprinot Eiropas kā uzticama ģeopolitikas dalībnieka lomu. Reaģējot uz mainīgo ģeopolitisko situāciju, ES jaunajā stratēģiskajā pieejā Melnās jūras reģionam, kas izklāstīta šajā kopīgajā paziņojumā, ir ierosināti vairāki risinājumi, kā veidot ciešāku **sadarbību ar Ukrainu, Moldovu, Gruziju, Turciju, Armēniju un Azerbaidžānu**, kā arī ar attiecīgajiem partneriem un organizācijām.

ES nozīme un atbildība Melnās jūras reģionā pieaug, jo īpaši līdz ar pievienošanās sarunu uzsākšanu ar Ukrainu, Moldovu un Gruziju, ja valsts atsāks virzību uz ES. **ES paplašināšanās process ir stratēģisks ieguldījums** reģionālās drošības un noturības uzlabošanā. ES mērķis ir atbalstīt ieinteresētos partnerus to integrācijā ES, stiprinot tiesiskumu, demokrātiju un klimatnoturību. Kandidātvalstu pakāpeniska integrācija un iesaistīšanās ES iniciatīvās sniegs reālus ieguvumus iedzīvotājiem un risinās problēmas jau pirms pievienošanās. ES cieši sadarbosies ar partneriem, lai panāktu saskaņību ar tās kopējo ārpolitiku un drošības politiku, tai skaitā sankcijām un aizsardzības politiku. Īpaša uzmanība tiks pievērsta ES ierobežojošo pasākumu pret Krieviju un Baltkrieviju izpildei, jo īpaši sankciju apiešanas novēršanai.

Melnās jūras reģionā ES koncentrējas uz mieru un starptautiskajām tiesībām, lai atraisītu ekonomikas izaugsmes, ilgtspējīgu ieguldījumu un uzlabotas reģionālās savienotības potenciālu. Šai sakarā ļoti būtisks ir atbalsts **Ukrainas vispārējai noturībai, drošībai un atjaunošanai**, kā arī miers un stabilitāte **Dienvidkaukāzā**, jo īpaši Armēnijas un Azerbaidžānas attiecību normalizēšana, arī miera līguma ātra parakstīšana, un Armēnijas un Turcijas attiecību normalizēšana.

Būtiska ir arī **ar Turciju saskaņota pieeja**, kas ir ES stratēģiski nozīmīgs partneris un kandidātvalsts. Attiecību atjaunošana **joprojām ir būtiska** saskaņā ar 2023. gada kopīgo paziņojumu⁶ un Eiropadomes attiecīgajiem secinājumiem⁷. Tā ir kopīga atbildība par mieru un stabilitāti reģionā, pamatojoties uz ANO Statūtiem un starptautiskajām tiesībām. Turcijai un ES ir kopīgs mērķis izbeigt Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, ievērojot Ukrainas teritoriālo integritāti un suverenitāti un nodrošinot drošību reģionā. Turcijas iesaistīšanās diplomātiskajos centienos, piemēram, Melnās jūras graudu iniciatīvas⁸ un ieslodzīto apmaiņas veicināšanā, uzsver tās kā drošības un ekonomikas dalībnieka nozīmi. Turcijai var būt arī konstruktīva loma cīņā pret Krievijas ēnu floti un centienos uzlabot kuģošanas drošību, enerģētisko drošību un savienotību saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un attiecīgajām konvencijām. Turcija un ES ir muitas savienībā un viena otram ir nozīmīgas tirdzniecības partneres.

Trīs pīlāri ES un Melnās jūras reģiona turpmākai sadarbībai

Turpmākā sadarbība ar Melnās jūras reģionu tiks strukturēta trīs galvenajos pīlāros, un tie ir:

- **drošības**, stabilitātes un noturības uzlabošana;
- ilgtspējīgas **izaugsmes un labklājības** veicināšana;
- vides aizsardzības, noturības pret klimata pārmaiņām un **sagatavotības** tām veicināšana, civilā aizsardzība.

⁶ Kopīgs paziņojums Eiropadomei "Pašreizējais stāvoklis ES un Turcijas politiskajās, ekonomiskajās un tirdzniecības attiecībās" (JOIN(2023) 50 final).

⁷ Saskaņā ar Padomes 2021. gada jūnija un 2024. gada aprīļa secinājumiem.

⁸ Iniciatīva par graudu un pārtikas produktu drošu transportēšanu no Ukrainas ostām, kas uzsākta Turcijā 2022. gada 22. jūlijā, <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/ukrainian-grain-exports-explained>.

Lai palielinātu kopīgo darbību vēlamu ietekmi, katrā no šiem pīlāriem tiks īstenotas **pamatiniciatīvas**. Ar iniciatīvām tiks risināti tūlītēji izaicinājumi konfliktu un drošības jomā un atraisīts reģiona izaugsmes potenciāls.

ES iesaistes turpmākā virzība

ES stratēģiskā pieeja ir **uz nākotni vērsts politikas satvars**, kurā apvienoti īstermiņa un ilgtermiņa pasākumi.

Lai izmantotu Melnās jūras reģiona potenciālu, ES iesaistīsies šādās jomās:

- **partnerību padziļināšana:** stiprināt divpusējās saites ar Melnās jūras reģiona valstīm, lai veicinātu drošību un labklājību reģionā, vienlaikus nodrošinot savienotību ar ES un sekmējot starpreģionālo sadarbību, tai skaitā sadarbību ar Baltijas jūras reģionu;
- **drošība un konfliktu risināšana:** atbalstīt mieru un konfliktu risināšanu, tai skaitā uzlabojot starpniecību un sekmējot dialogu, un pastiprinot sadarbību spēju veidošanas, militārās mobilitātes un atmnēšanas jomā. Tas attiecas arī uz atbalstu sarunām par pamieru un tā pārraudzību un iekļaujošu miera veidošanas centienu veicināšanu;
- **tiesiskuma un demokrātijas aizsardzība:** stiprināt sabiedrības noturību, jo īpaši nodrošinot tiesu iestāžu neatkarību un efektivitāti, kā arī vērsties pret korupciju, organizēto noziedzību, kiberdraudiem, *FIMI* un dezinformāciju un veicinot pamattiesības un dzimumu līdztiesību;
- **enerģijas tirgus integrācija:** virzīt politikas reformas, lai nodrošinātu aktīvāku enerģijas tirdzniecību pāri robežām, atvieglot atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudas izvēršanu, diversificēt enerģijas avotus nolūkā samazināt atkarību no Krievijas, uzlabot rūpniecības konkurētspēju, uzlabot māsaimniecību piekļuvi enerģijai par pieņemamu cenu un galu galā stiprināt enerģētisko drošību;
- **energoefektivitāte un dekarbonizācija:** veicināt energoefektivitātes pasākumus, lai mazinātu enerģijas patēriņu un siltumnīcefekta gāzu emisijas saskaņā ar ES dekarbonizācijas trajektoriju un starptautiskajām saistībām, un atbalstīt reģiona pāreju uz mazemisiju ekonomiku;
- **infrastruktūras attīstība:** uzlabot savienotību, attīstot transporta, enerģētikas un digitālo infrastruktūru, kas ir saskaņota ar Eiropas infrastruktūras tīkliem un savieno Eiropu, Āziju un Vidusjūras reģionu;
- **tirdzniecība:** maksimāli palielināt savstarpējos ekonomiskos ieguvumus, uzlabojot tirdzniecības attiecības, veicinot ieguldījumus ar privātā sektora iesaisti un nodrošinot turpmāku ekonomisko integrāciju. Tas ietver piekļuvi kritiskajām izejvielām Centrālāzijā pa Kaspijas jūras transporta koridoru, kas savienots ar stabilu un drošu Melnās jūras reģionu;
- **sagatavotība un noturība:** stiprināt sadarbību un labas prakses apmaiņu, lai prognozētu, atklātu, novērstu un pārvaldītu apdraudējumus un incidentus, jo īpaši, lai risinātu ar Baltijas jūras reģionu kopīgas problēmas, arī lai cīnītos pret manipulācijām ar informāciju, un uzlabot kritiskās infrastruktūras, tai skaitā visu veidu energoinfrastruktūras, aizsardzību pret hibrīddraudiem. Uzlabot atveseļošanās spēju;
- **vides aizsardzība un klimata pārmaiņas:** uzlabot reģionālo sadarbību vides aizsardzības un atjaunošanas darbā, lai saglabātu zilās ekonomikas potenciālu un palielinātu piekrastes kopienas noturību, vienlaikus pievērsties plašākiem vides apdraudējumiem un klimata pārmaiņu un vides degradācijas ietekmei un veicinot ilgtspējīgu praksi;
- **izglītība, prasmes un pētniecība:** stiprināt saiknes starp pētniecības nozari un akadēmiskajām aprindām un veicināt izglītības kvalitāti un sadarbību. Veicināt prasmju attīstību un nodarbinātības politiku visā reģionā saskaņā ar prasmju savienības mērķiem;
- **aizsardzības industrija:** sadarboties, lai reģionā attīstītu ar aizsardzību saistītus rūpnieciskos aktīvus;
- **kultūra:** stiprināt kultūras apmaiņu un sadarbību, lai atraisītu izaugsmes potenciālu, veicinātu sabiedrības noturību un sekmētu kopīgas vērtības un savstarpējo sapratni.

Īstenošanas pamatā būs virkne **partnerību** un sadarbības satvaru ar Melnās jūras reģiona valstīm, jo īpaši asociācijas nolīgumi/padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas (*DCFTA*) ar Ukrainu⁹, Moldovu¹⁰ (arī to attiecīgās sarunu programmas ar ES) un Gruziju¹¹, asociācijas nolīgums ar Turciju¹², AP/PV un Eiropas Komisijas 2023. gada novembra kopīgais paziņojums par stāvokli ES un Turcijas politiskajās, ekonomiskajās un tirdzniecības attiecībās¹³ un Eiropadomes secinājumi, Visaptverošs un pastiprināts partnerības nolīgums ar Armēniju¹⁴ un Partnerības un sadarbības nolīgums ar Azerbaidžānu¹⁵, kā arī reģionālās sadarbības satvari – **Melnās jūras reģiona sinerģija**¹⁶, **Kopīga jūrlietu programma Melnās jūras reģionam**¹⁷, **stratēģiskās pētniecības un inovācijas programma (SRIA)**¹⁸, **Interreg NEXT Melnās jūras baseina programma**¹⁹ un iniciatīva “**ES un Ukrainas solidaritātes joslas**”²⁰.

Jo īpaši **Austrumu partnerībai**²¹ ir bijusi būtiska nozīme kritiski svarīgu reformu atbalstīšanā, sadarbības un ieguldījumu veicināšanā, sadarbībā ar jauniešiem un pilsonisko sabiedrību, kā arī ciešāku saišu sekmēšanā starp ES un ieinteresētajiem partneriem, kā arī reģionālajā sadarbībā. Melnās jūras reģions ir centrālais elements atjaunotajā Austrumu partnerības satvarā, kura centrā būs īpaša reģionālās savienotības programma.

Global Gateway²², kas ir ES stratēģija ilgtspējīgas un kvalitatīvas infrastruktūras attīstības veicināšanai visā pasaulē, būs galvenais satvars, lai mobilizētu ieguldījumus savienotībā un stiprinātu uzņēmējdarbības saites starp ES un plašāku Melnās jūras reģionu atbilstīgi Eiropas infrastruktūras tīkla politikas īstenošanai. Stratēģija *Global Gateway* jau tiek aktīvi īstenota Ukrainā, Moldovā, Dienvidkaukāzā un Centrālāzijā. Melnās jūras reģions ir ļoti nozīmīgs savienojums starp ES un Centrālāziju, un tam ir izšķiroša nozīme savienotības uzlabošanā un tirdzniecības veicināšanā. Pievēršot stratēģisku nozīmi reģionam, jau tiek veikti ievērojami ieguldījumi, lai stiprinātu transporta, enerģētikas un digitālo infrastruktūru nolūkā turpināt uzlabot transkontinentālās saites starp Eiropu un Āziju un globālo piegādes ķēžu drošību.

1. DROŠĪBA, STABILITĀTE UN NOTURĪBA

Drošība Melnās jūras reģionā un Eiropā ir cieši saistīta ar **Ukrainas drošību**. ES turpinās īstenot darbības, lai veicinātu drošības garantijas Ukrainai, tai skaitā jūrlietu jomā. Jūras drošība Melnajā jūrā ir būtiska, lai no jauna pārliecinātu reģionālos partnerus un atraisītu Melnās jūras reģiona neizmantoto potenciālu.

ES būtu jāpastiprina, jāatbalsta un jākoordinē dalībvalstu un partneru centieni veidot jūras spēku spējas un veicinošos faktorus attiecībā uz jūras monitoringu, tai skaitā attiecībā uz iespējama jūras pamiera novērošanu, atmīnēšanas centieniem, kritiskās infrastruktūras aizsardzību, patrulēšanu komerciālajās jūras

⁹ OV L 161, 29.5.2014., 3. lpp.

¹⁰ OV L 260, 30.8.2014., 4. lpp.

¹¹ OV L 261, 30.8.2014., 4. lpp.

¹² Nolīgums, ar ko izveido asociāciju starp Eiropas kopieni un Turciju, OV L 361, 31.12.1977., 29. lpp.

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=celex:52023JC0050>.

¹⁴ OV L 23, 26.1.2018., 4. lpp.

¹⁵ OV L 246, 17.9.1999., 3. lpp.

¹⁶ Melnās jūras reģiona sinerģija, kas izveidota 2007. gadā, ir sekmīgi sasniegusi savus mērķus, veicinot jūras baseina stratēģijas īstenošanu un sekmējot jēgpilnu reģiona ieinteresēto personu sadarbību tādās jomās kā sadarbība jūrlietās, jūras pētniecība un inovācija un ieguldījumi zilajā ekonomikā.

¹⁷ <https://black-sea-maritime-agenda.ec.europa.eu/>.

¹⁸ <https://www.sust-black.ro/Black-Sea-Strategic-Research-and-Innovation-Agenda.pdf>

¹⁹ Transnacionālās sadarbības programma, kurā iesaistītas astoņas Melnās jūras reģiona valstis: Rumānija, Bulgārija, Grieķija, Armēnija, Gruzija, Moldova, Turcija, Ukraina, <https://www.blacksea-cbc.net/>.

²⁰ https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine-ukraine-solidarity-lanes_lv.

²¹ Kopīgs paziņojums “Austrumu partnerības politika pēc 2020. gada. Noturības stiprināšana – Austrumu partnerība, kas sniedz labumu visiem” (JOIN(2020) 7).

²² Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai “*Global Gateway*” (JOIN(2021) 30 final).

līnijās un hibrīddraudu apkarošanu, lai atturētu no turpmākas agresijas reģionā un, ja apstākļi to pieļauj, stiprinātu mieru.

ES atbalstīs tās dalībvalstis un līdzīgi domājošas Melnās jūras reģiona partnervalstis, lai veidotu savu aizsardzību un iegūtu vajadzīgās spējas nolūkā stāties pretī arvien pieaugošiem un daudzveidīgiem apdraudējumiem, tai skaitā izmantojot aizsardzības paketi, par kuru nesen panākta vienošanās²³ un kura tiek atbalstīta ar finansējumu, kas paredzēts apbruņošanas plānā *ReArm Europe/Readiness 2030*²⁴. Ukrainas aizsardzības rūpniecības integrācija Eiropas aizsardzības tehnoloģiskajā un industriālajā bāzē (*EDTIB*) un lielāki ieguldījumi jaunās tehnoloģijās palīdzēs stiprināt jūras spēku spējas Melnajā jūrā.

ES uzlabo sadarbību ar Melnās jūras reģiona valstīm, izmantojot drošības un aizsardzības dialogus, spēju veidošanu un atnīnēšanas darbības, kā arī izvietojot ES KDAP misijas un sniedzot Eiropas Miera mehānisma (EMM) atbalstu. Vairāku drošības iniciatīvu pieņemšana, tādu kā pārskatītā ES Jūras drošības stratēģija²⁵ vai hibrīddraudu novēršanas²⁶ un kritiskās jūras infrastruktūras drošības stiprināšanas stratēģija²⁷, sniedz jaunas iespējas uzlabot drošību reģionā. Ir iespējams vēl vairāk izmantot ES **stratēgisko partnerību ar NATO** un izveidotos personāla līmeņa formātus un sadarbības jomas.

1. PAMATINICIATĪVA. MELNĀS JŪRAS REĢIONA JŪRAS DROŠĪBA

Īstermiņā un ņemot vērā prioritāro nozīmi Krievijas agresijas kara dēļ, Komisija un Augstais pārstāvis ierosina izveidot **Melnās jūras reģiona jūras drošības centru**, izmantojot ES un Melnās jūras reģiona valstu ieguldījumu, lai stiprinātu jūras drošību un drošumu, aizsargātu kritisko jūras infrastruktūru un jūras vidi.

Centrs veicinās situācijas jūrā apzināšanu un informācijas apmaiņu par Melno jūru, reāllaika monitoringu no kosmosa līdz jūras gultnei un agrīnu brīdināšanu par iespējamiem apdraudējumiem un ļaunprātīgām darbībām. Tas ietvers šādus pakalpojumus:

- informācijas apmaiņu reāllaikā par drošības situāciju, izmantojot lielākā mērā integrētas un sadarbībspējīgākas sistēmas, tai skaitā iesaistot Eiropas Jūras drošības aģentūru, un atverot ES informācijas apmaiņas platformas un pēc iespējas sniedzot ES aģentūru pakalpojumus Ukrainai un līdzīgi domājošām piekrastes valstīm;

- kritiskās jūras infrastruktūras, tai skaitā zemūdens kabeļu, atkrastes iekārtu, gāzes un vēja enerģijas ieguves darbību Rumānijas un Bulgārijas piekrastē un saistīto jūras spēku spēju monitoringu, izmantojot esošās un jaunās tehnoloģijas, piemēram, zemūdens sensorus, bezpilota/attālināti vadāmus kuģus un novērošanas dronu programmas (gaisā, virs zemes, zem ūdens). Tas ļaus vajadzības gadījumā veikt preventīvus pasākumus;

- devumu lēmumu pieņemšanā par tādu īstenoto un plānoto sadarbības projektu aktivizēšanu, paātrināšanu vai pielāgošanu (tai skaitā saskaņā ar *PESCO*²⁸ un *EAF*²⁹), kas sniedz atbalstu darbā, lai attīstītu jūras aktīvus un/vai spējas uzraudzīt un aizsargāt kritisko jūras infrastruktūru, tai skaitā atbalstot aktīvus un

²³ Kopīgā Baltā grāmata par Eiropas aizsardzības gatavību 2030, [30b50d2c-49aa-4250-9ca6-27a0347cf009_en](https://ec.europa.eu/defense/3030_en), priekšlikums, ar ko izveido instrumentu rīcībai Eiropas Drošības jomā (*SAFE*), un paziņojums par SIP valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšanu.

²⁴ Kopīgā Baltā grāmata par Eiropas aizsardzības gatavību 2030 (JOIN(2025) 120 final).

²⁵ Padomes 2023. gada 24. oktobra secinājumi par pārskatīto ES Jūras drošības stratēģiju (ESJDS) un tās rīcības plānu.

²⁶ 2024. gada ievirzes satvars ES hibrīddraudu novēršanas ātrās reaģēšanas vienību izveidei.

²⁷ 2025. gada Kopīgs paziņojums par ES kabeļu drošības rīcības plānu (JOIN(2025) 9 final).

²⁸ Pastāvīgā strukturētā sadarbība, kas paredzēta, lai ES dalībvalstis varētu izstrādāt kopīgus aizsardzības projektus, uzlabot militārās spējas un uzlabot sadarbību aizsardzības jomā visās operatīvajās jomās.

²⁹ Eiropas Aizsardzības fonds (EAF) ir finanšu instruments, kas paredzēts, lai atbalstītu progresīvu aizsardzības tehnoloģiju izstrādi un veicinātu ES dalībvalstu sadarbību kopīgu aizsardzības projektu īstenošanā. Tā mērķis ir stiprināt Eiropas stratēgisko autonomiju un uzlabot tās aizsardzības spējas.

pakalpojumus, pamatojoties uz satelītnovērošanu un satelīta telekomunikācijām. Tas izmantos spējas, ko piedāvā ES kosmosa programma, jo īpaši *Copernicus* jūras novērošanas pakalpojums³⁰;

– uz esošajiem mehānismiem balstītu mehānismu krasta apsardzes sadarbības paplašināšanai Melnās jūras baseinā³¹.

Līdz vasaras beigām Komisija un Augstais pārstāvis apzinās konkrētas vajadzības un piedāvās darbības risinājumus, tai skaitā attiecībā uz KĀDP un KDAP instrumentiem un Eiropas Savienības Jūras drošības stratēģiju³².

1.1. Atbalsts reģionālajai sadarbībai atmiņēšanas un kuģošanas drošuma, aizsardzības un drošības jomā

Būtiska problēma Melnajā jūrā ir apdraudējums, ko rada mīnētās teritorijas piekrastes valstu ūdeņos, peldošās mīnas un citi nesprāguši sprādzienbīstami priekšmeti, kas rada nopietnu risku jūras drošībai, drošumam, zilās ekonomikas darbībām un jūras videi. Pamatojoties uz esošo Bulgārijas, Rumānijas un Turcijas trīspusējo atmiņēšanas iniciatīvu Melnās jūras reģionam un veicot koordinēšanu ar to, **ES turpinās darbu, lai Melnās jūras piekraste un reģions kļūtu brīvs no mīnām, jo tas ir ļoti būtiski transporta koridoru attīstībai tirdzniecības veicināšanai.**

Galvenās darbības cita starpā ir šādas:

- sadarbība un sinerģijas meklēšana ar līdzīgi domājošām partnervalstīm un organizācijām saistībā ar reģiona **atmiņēšanu** ilgtermiņa perspektīvā;
- ES programmu un projektu izmantošana Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF), “Apvārsnis” un *Interreg* ietvaros, lai kartētu un novērtētu situāciju saistībā ar **nesprāgušo munīciju**;
- **SAFE instrumenta un Eiropas Aizsardzības industrijas programmas (EAIP) izmantošana**, lai īstenotu sadarbības iespējas nolūkā veikt ieguldījumus jaunās aizsardzības tehnoloģijās;
- reālu risku risināšana, ko kuģošanas drošībai un videi Melnajā jūrā rada Krievijas izmantotā **ēnu flote**;
- **iespēju meklēšana, lai veidotu partnerības ar privāto sektoru un kuģniecības nozari** nolūkā izstrādāt paraugpraksi, lai novērstu incidentus un nodrošinātu kritiskās zemūdens infrastruktūras aizsardzību un noturību;
- **Starptautiskā kuģu un ostu iekārtu aizsardzības kodeksa³³ (ISPS)** un jūras drošības *acquis* pilnīga īstenošana ES dalībvalstīs un kandidātvalstīs;
- **attiecīgo trešo valstu pastāvīga informēšana un dialogu ar tām** risināšana, kā arī sadarbība ar starptautiskajiem partneriem, tai skaitā Starptautisko Jūrniecības organizāciju (SJO), lai pieņemtu un īstenotu stingrus jūras drošības un drošuma standartus.

1.2. Militārās mobilitātes un divējāda lietojuma infrastruktūras uzlabošana

Būtisks darbības virziens ir saistīts ar nepieciešamību uzlabot militāro mobilitāti Melnajā jūrā un tās reģionā un veicināt divējāda lietojuma infrastruktūras projektus ES dalībvalstīs, tai skaitā savienojot kaimiņvalstis uz sauszemes, jūrā un gaisa telpā. **Uzlabota militārā mobilitāte** reģionā nodrošinātu skaidru pievienoto vērtību ES drošībai un vienlaikus sniegtu **papildu ieguvumus ES drošībai un Ukrainas drošībai un atjaunošanai.**

³⁰ [Copernicus jūras uzraudzība – EMSA – Eiropas Jūras drošības aģentūra.](#)

³¹ [Vidusjūras valstu krasta apsardzes funkciju veicēju forums \(MedCGFF\) | Eiropas sadarbība krasta apsardzes funkciju jomā.](#)

³² JOIN/2023/8, 10.3.2023.

³³ <https://www.imo.org/en/OurWork/Security/Pages/SOLAS-XI-2%20ISPS%20Code.aspx>.

Militārās mobilitātes pamatā ir nepieciešamība uzlabot divējāda lietojuma transporta infrastruktūru militārās mobilitātes tīklā, kas ietver multimodālus transporta maršrūtus, kurus savieno loģistikas centri, tādējādi nodrošinot tās spēju īsā laikā apkalpot potenciāli smagus un lielus militāros transportlīdzekļus. Lai nodrošinātu militāro mobilitāti, izšķiroša nozīme ir ES Melnās jūras un ES Donavas ostām, kurās notiek iekāpšana un izkāpšana, kā arī savienojošajai dzelzceļa un autoceļu infrastruktūrai. Spēja ātri pārvietot militāro ekipējumu un karaspēku uz Ukrainu kalpos kā papildu drošības garantijas, lai atturētu no turpmākas agresijas.

Galvenās darbības cita starpā ir šādas:

- **transporta infrastruktūras modernizācija**, lai nodrošinātu tās gatavību divējādam lietojumam;
- **pietiekama skaita jūras un upju ostu un lidostu reģionā**, jo īpaši **militārās mobilitātes koridoros**, aprīkošana ar specializētu infrastruktūru, kas vajadzīga, lai iekrautu/izkrautu smagu un lielu militāro ekipējumu un materiālus un nodrošinātu pietiekamas noliktavas nolūkā nodrošināt kravu netraucētu nosūtīšanu iekšzemē;
- **kritiskās infrastruktūras**, tai skaitā militārās mobilitātes koridoru un ekonomikas un enerģētikas platformu, aizsardzība;
- sadarbība ar partneriem saistībā ar mehānismiem, kas ļauj nodrošināt, ka **īpašumtiesības** uz ostām un kritisko jūras infrastruktūru un to **pārvaldība** ir pārredzama un uzticama, tai skaitā īstenojot ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas mehānismu³⁴ ES.

1.3. Hibrīddraudu apkarošana

Melnās jūras reģiona valstis, to sabiedrība un infrastruktūra ir **hibrīddraudu, tai skaitā kiberdraudu, dezinformācijas kampaņu un FIMI, mērķi**. ES un Melnās jūras reģions gūs labumu no ciešākas sadarbības šajās jomās, jo īpaši ar Baltijas jūras reģionu, lai veicinātu labāku kopīgu izpratni par **apdraudējumu situāciju, rīcībspēkiem un to metodēm**, kā arī no politikas pieeju, risinājumu un paraugprakses apmaiņas. ES piedāvā izmantot instrumentus, piemēram, ES hibrīddraudu novēršanas rīkkopu un ES kiberdiplomātijas rīkkopu, lai novērstu šos konkrētos apdraudējumus un palielinātu reģiona noturību.

Galvenās darbības cita starpā ir šādas:

- **kopīgu reaģēšanas mehānismu tīkla izveide**, kas ierobežo iespējas izmantot *FIMI* un dezinformācijas kampaņas, tai skaitā lauku un pierobežas teritorijās;
- **spēju, sadarbības un informācijas apmaiņas veicināšana** visā reģionā saistībā ar hibrīddraudiem un kiberdraudiem, tai skaitā attiecībā uz kritisko infrastruktūru, pamatojoties uz īpašām KDAP misijām reģionā un izmantojot ES projektus un satvarus, piemēram, hibrīda veida risku apsekojumu un ES hibrīddraudu novēršanas ātrās reaģēšanas vienības, vai sadarbojoties ar NATO un citiem domubiedriem;
- iesaistīšanās koordinētās **darbībās, lai palielinātu izmaksas ļaunprātīgiem rīcībspēkiem**, izmantojot demaršus, paziņojumus, nodarījumu veicēju identificēšanu vai sankcionēšanu un pilnvērtīgi izmantojot ES hibrīddraudu, kiberdraudu un *FIMI* novēršanas rīkkopas;
- **partnervalstu spējas izmantot inovatīvas tehnoloģijas** un mākslīgo intelektu uzlabošana, lai tos liktu lietā kā instrumentus dezinformācijas un *FIMI* apkarošanai apvienojumā ar pielāgotām darbībām nolūkā veicināt **medijpratību** un kritisko domāšanu iedzīvotāju vidū, sekmējot demokrātiskas iesaistes kultūru;

³⁴ Regula (ES) 2019/452.

- reģionālo faktu pārbaudītāju tīklu sadarbības stiprināšana, pamatojoties uz ES Rīcības plānu demokrātijas jomā un Demokrātijas aizsardzības paketi;
- daudzpusējo procesu uzlabošana, lai **mazinātu riskus tiešsaistes platformās** un aizsargātu pamattiesības tiešsaistē saskaņā ar starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem.

1.4. Cīņa pret organizēto noziedzību un cilvēku tirdzniecību,

Saskaņā ar Eiropas iekšējās drošības stratēģiju *ProtectEU*³⁵ ES aktīvi atbalsta savas kaimiņvalstis jaunu apdraudējumu novēršanā, dziļākas operatīvās sadarbības veicināšanā, informācijas apmaiņas sekmēšanā un ES standartiem atbilstīgu spēju veidošanā. Eiropas Komisija, *EMPACT Firearms* un Eiropols ir uzsvēruši bažas par šaujamieroču un sprāgstvielu iespējamu izplatīšanu saistībā ar militāro agresiju pret Ukrainu. ES pastiprinās sadarbību cīņā pret organizēto noziedzību, īpašu vērību pievēršot cīņai pret cilvēku tirdzniecību un šaujamieroču un narkotiku kontrabandu.

Galvenās darbības cita starpā ir šādas:

- **partnervalstu dalības** Eiropas daudzdisciplīnu platformā pret noziedzības draudiem³⁶ (*EMPACT*) **veicināšana**, lai cīnītos pret organizēto noziedzību un uzņemtos vadošo pozīciju vai kopīgi vadītu operatīvos rīcības plānus reģiona prioritārajās jomās;
- **partnerības stiprināšana starp tiesībaizsardzības aģentūrām un robežu un muitas iestādēm Melnās jūras reģionā**, kā arī *Frontex*, *Eurojust*, Eiropolu un *CEPOL*;
- programmas ieviešana, lai uzlabotu **ekspertu sadarbību korupcijas novēršanā un apkarošanā**, jo īpaši ostās, liekot uzsvaru uz organizētās noziedzības grupējumu ietekmes ierobežošanu;
- **tiesu iestāžu sadarbības** stiprināšana, izmantojot savstarpēju tiesisko palīdzību, galveno vērību pievēršot aktīvu atgūšanai un sadarbībai ar ES aģentūrām;
- **uz datiem balstītas izpratnes uzlabošana**, lai izsekotu korupciju, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, sankciju apiešanu, organizēto noziedzību un preču nelikumīgu tirdzniecību un kontrabandu.

2. IZAUGSME UN LABKLĀJĪBA

Melnās jūras reģions ir **stratēģiska ekonomiskā zona**. ES turpinās dažādot **transporta koridorus** un attīstīt alternatīvus, noturīgus un drošus **digitālās un enerģētiskās savienotības tīklus**. Ar savienotību saistītie izaicinājumi un iespējas sniedzas aiz Melnās jūras reģiona robežām. Tādēļ ir vajadzīga **reģionāla savienotības programma, kas būtu pielāgota paplašinātajiem Eiropas infrastruktūras tīkliem**, aptverot visus galvenos partnerus ES, Melnās jūras reģionā, Dienvidkaukāzā un Centrālāzijā. Atbilstīgi ES dekarbonizācijas trajektorijai un starptautiskajām saistībām savienotības programma uzlabos vērtības ķēdes, konkurētspēju un ekonomikas izaugsmi reģionā.

2. PAMATINICIATĪVA. SAVIENOTĪBAS PROGRAMMA

³⁵ COM(2025) 148 final.

ES izstrādās **savienotības programmu, lai savienotu Eiropu ar Centrālāziju cauri Dienvidkaukāzam.**

Transporta koridori: programma papildinās jaunizveidotos Baltijas jūras–Melnās jūras–Egejas jūras un Reinas–Donavas Eiropas transporta koridorus. Saskaņā ar ES Eiropas infrastruktūras tīkla regulām savienotības programma tiks īstenota, veidojot partnerības ar iesaistītajām valstīm un reģioniem.

Zaļās enerģijas savienojumi: stratēģiskās investīcijas atvieglos enerģijas tirdzniecību visā reģionā, veicinās tirgus integrāciju un izveidos plašāku enerģētikas savienību. Tas ļaus energosistēmās vairāk integrēt variāblus atjaunīgos energoresursus un galu galā uzlabos enerģētisko drošību un pieejamību cenas ziņā. Tiks apsvērtas iespējas Melnajā jūrā izvietot jaunus zemūdens kabeļus.

Digitālās saites Melnās jūras reģionā: kad apstākļi to ļaus, reģionā tiks izveidoti droši, augstas veiktspējas interneta savienojumi, lai veicinātu drošas un aizsargātas datu plūsmas un pastiprinātu sadarbību digitālo prasmju, privātuma un inovācijas jomā, kas ir būtiski konkurētspējas virzītājspēki. Digitālās saites arī palīdzēs stiprināt ES un tās partneru digitālo noturību un veidos pamatu reģionālai digitālai integrācijai.

Austrumu partnerībai kā stratēģiskam un vērienīgam politikas satvaram, kura pamatā ir kopīgas vērtības, savstarpēja ieinteresētība un kopīga atbildība, būs būtiska nozīme, izstrādājot savienotības programmu, pamatojoties uz esošajām partnerībām un pārvaldības mehānismiem tirdzniecības, enerģētikas, transporta un digitālajā nozarē. Noteikumu un standartu saskaņošana reģionā, kas sakņojas kopīgās interesēs **Austrumu partnerības** kontekstā, uzlabos uzņēmējdarbības un tirdzniecības vidi un pavērs ieguldījumu iespējas Melnās jūras reģionā un ārpus tā.

ES pilnībā izmantos potenciālu, ko sniedz esošais **tirdzniecības nolīgumu tīkls**³⁷ starp ES un tās Melnās jūras reģiona partneriem (patlaban spēkā esošā **multas savienība un padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas**), kas ir stabils pamats pārrobežu vērtības ķēžu attīstībai un reģionālās tirdzniecības turpmākai integrācijai un jau ir veicinājis ievērojamu tirdzniecības apjomu pieaugumu reģionā.

Ukrainas mehānisms³⁸, Moldovas reformu un izaugsmes mehānisms³⁹, ES noturības un izaugsmes plāns Armēnijai⁴⁰ un investīcijas Azerbaidžānā saskaņā ar *Global Gateway* sniegs papildu iespējas šai sakarā. Turklāt, izmantojot potenciālu, ko sniedz **kandidātvalstu pakāpeniska integrācija ES vienotajā tirgū**, kopā ar **reformām** visās partnervalstīs Melnās jūras reģionā **tiesiskuma, taisnīguma un korupcijas apkarošanas jomā**, tiks piesaistīti jauni ieguldījumi un radītas jaunas uzņēmējdarbības iespējas.

Atbalsts **digitalizācijai**, kas noteikti ir reģionālās savienotības veicinātājs un inovācijas un izaugsmes katalizators, tiks integrēts visās ES stratēģiskās pieejas darbībās. Tiks pilnībā izmantots digitālo rīku spēks, lai nodrošinātu kritisko transporta un enerģētikas infrastruktūru.

Sadarbība **digitālās pārkārtošanās, ekonomikas zaļināšanas, izglītības, kultūras, pētniecības, zinātnes un inovācijas jomā** ES jaunajai pieejai Melnās jūras reģionā piešķirs cilvēcisku dimensiju.

³⁷ Padziļināta un visaptveroša brīvās tirdzniecības zona (*DCFTA*) starp ES un Ukrainu ir tirdzniecības komponents asociācijas nolīgumā, kas ir pilnībā spēkā kopš 2017. gada 1. septembra. 2021. gadā izveidotais prioritārais rīcības plāns ES un Ukrainas *DCFTA* uzlabotai īstenošanai ir paplašināts, un tā jaunākā versija attiecas uz 2025.–2026. gada laikposmu. Arī *DCFTA* attiecībā uz Gruziju un Moldovu ir daļa no attiecīgajiem asociācijas nolīgumiem, kuri pilnībā stājās spēkā 2016. gada 1. jūlijā. Visaptverošais un pastiprinātais partnerības nolīgums (*CEPA*) starp ES un Armēniju oficiāli stājās spēkā 2021. gada 1. martā. *CEPA* ir nepreferenciāls nolīgums, un tā mērķis ir turpināt uzlabot ES un Armēnijas tirdzniecību, pilnveidojot normatīvo vidi uzņēmumiem un atvieglojot pakalpojumu tirdzniecību. Partnerības un sadarbības nolīgums (*PSN*) starp ES un Azerbaidžānu ir spēkā kopš 1999. gada jūlija. Tirdzniecības jomā *PSN* ir nepreferenciāls nolīgums, un tas paredz Azerbaidžānas tiesību aktus un procedūras pakāpeniski tuvināt būtiskākajiem ar ES un starptautisko tirdzniecību saistītajiem tiesību aktiem un standartiem.

³⁸ [Ukrainas mehānisms – Eiropas Komisija.](#)

³⁹ [Komisija pieņem 1,8 miljardu EUR atbalsta paketi, lai atbalstītu Moldovas ekonomikas izaugsmes plānu tās ceļā uz ES – Eiropas Komisija.](#)

⁴⁰ [Priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas paziņojums presai par noturības un izaugsmes plānu Armēnijai – Eiropas Komisija.](#)

2.1. Savienotības un enerģētiskās drošības veicināšana

Krievijas agresijas karš būtiski negatīvi ietekmē **tirdzniecības dinamiku** Melnās jūras reģionā un pasaulē. Ukrainas graudu eksporta traucējumi sākotnēji pasaulē veicināja pārtikas cenu pieaugumu un pārtikas trūkumu. Reaģējot uz to, ar iniciatīvu “ES un Ukrainas solidaritātes joslas”⁴¹ tika izveidoti jauni transporta maršruti, nodrošinot glābiņu Ukrainas ekonomikai. Vēl svarīgāk ir tas, ka solidaritātes joslas turpina nodrošināt ļoti svarīgus jaunus transporta maršrutus, tai skaitā Ukrainas ar lauksaimniecību nesaistītam eksportam uz ES, kā arī ES eksportam uz Ukrainu. Kopējā tirdzniecības vērtība, ko solidaritātes joslas nodrošinājušas kopš 2022. gada maija, ir **aptuveni 213 miljardi EUR**, tai skaitā imports uz Ukrainu **aptuveni 150 miljardu EUR** vērtībā. Solidaritātes joslu paplašināšanai ir mobilizēti vairāk nekā **2 miljardi EUR**, tai skaitā Komisijas, Eiropas Investīciju bankas, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas un Pasaules Bankas ieguldījums⁴². Ukrainas jaunā jūras koridora veiksmīgā izveide ir palīdzējusi atjaunot graudu eksportu no tās Melnās jūras ostām, un šo dinamiku vēl vairāk stiprina pastāvīgā jauda, ko piedāvā Ukrainas Donavas ostas, kas nodrošina tiešu savienojumu ar Melnās jūras vai ES jūras ostām.

Neraugoties uz šiem veiksmīgajiem centieniem, Krievijas regulārie un mērķtiecīgie uzbrukumi joprojām apgrūtina pārvadājumus un kavē kopējos ieguldījumus reģionālos projektos un infrastruktūrā, un rada augstas apdrošināšanas izmaksas. Būs vajadzīgi ievērojami ieguldījumi ne tikai, lai atjaunotu transporta infrastruktūru Melnās jūras un Donavas reģionā, kam nodarīts liels kaitējums atkārtotu uzbrukumu dēļ, negatīvi ietekmējot tirdzniecību, palielinot izmaksas un apdraudot pārvadājumu uzticamību, bet arī, lai uzlabotu un modernizētu novecojušo infrastruktūru, loģistikas sistēmas un robežkontroles aprīkojumu, nodrošinot atbilstību ES standartiem.

Transkaspijas transporta maršruta (TCTC) izveide ir bijusi tieša atbilde uz Krievijas agresijas kara negatīvo ietekmi uz tirdzniecības dinamiku Melnās jūras reģionā un pasaulē, un, pieaugot pieprasījumam, kā rezultātā ievērojami palielinājās konteineru pārvadājumi, tirdzniecības apjoms šajā maršrutā 2022. gadā divkārtšojās. Nepietiekamas caurlaides spējas un jaudas trūkuma rezultātā novērsšana radītu ekonomiski dzīvotspējīgu alternatīvu privātā sektora operatoriem, kas vēlas dažādot tirdzniecības maršrutus, kā arī saīsinātu pašreizējo aplēsto 14–45 dienu tranzīta laiku⁴³.

Sadarbība ar reģionālajiem partneriem, jo īpaši Azerbaidžānu⁴⁴, ir viena no galvenajām darbībām, lai atbalstītu ES centienus pakāpeniski izbeigt atlikušo Krievijas enerģijas importu un paātrināt enerģijas avotu diversifikāciju, kā paredzēts *RePowerEU* ceļvedī⁴⁵, tādējādi stiprinot ES enerģētisko drošību. Azerbaidžāna kā COP 29 rīkotāja ir arī apņēmusies panākt dekarbonizāciju un īstenot daudzpusēju procesu, kas ir būtiska ES prioritāte.

Melnās jūras reģionam piemīt liels un daudzveidīgs **atjaunīgās enerģijas** potenciāls un iespēja panākt ieguvumus energoefektivitātes ziņā, ko var izmantot, lai dekarbonizētu ekonomiku atbilstīgi valstu starptautiskajām saistībām. Tas padara reģionu par nozīmīgu enerģētikas partneri gan ES, gan arī trešām valstīm. Atjaunīgo degvielu izmantošanas paātrināšanai būs ļoti būtiska nozīme, lai mazinātu ārējo atkarību no fosilās degvielas. Tehniskā un finansiālā sadarbība ir stiprinājusi enerģētisko drošību un paātrinājusi enerģētikas pārkārtošanu. Vienlaikus būtu jāstiprina sadarbība enerģētikas jomā Melnās jūras reģionā⁴⁶, lai risinātu kopīgas problēmas, mazinātu atkarību no importa un racionalizētu dažādās regulatīvās vides, kas kavē starpsavienojumus un enerģijas tirgus integrāciju. Veicot ieguldījumus un padziļinot pārrobežu energotīklu starpsavienojumus un atjaunīgās enerģijas projektus, ES un partnervalstis veidos pamatu patiesi

⁴¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/eu-ukraine-solidarity-lanes_lv.

⁴² [ES un Ukrainas solidaritātes joslas – Eiropas Komisija](#).

⁴³ [Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, Sustainable transport connections between Europe and Central Asia, 2023](#).

⁴⁴ Sk. Saprašanās memorandu par stratēģisko partnerību enerģētikas jomā, kas parakstīts 2022. gada 18. jūlijā.

⁴⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļvedis Krievijas enerģijas importa izbeigšanai” (COM(2025) 440 final/2).

⁴⁶ Gruzijas, Moldovas un Ukrainas dalībai Enerģētikas kopienā ir bijusi būtiska nozīme nozares reformas īstenošanā un saskaņotības ar ES *acquis* panākšanā. Tāpat Centrāleiropas un Dienvidaustrumeiropas enerģētiskās savienotības (CESEC) iniciatīva veicina dialogu starp Moldovu un Ukrainu un Rietumbalkānu partnervalstīm, lai risinātu kopīgas enerģētikas problēmas.

integrētiem reģionālajiem enerģijas tirgiem, kas atbalsta dekarbonizāciju, palielina noturību un paver jaunas investīciju iespējas tīru tehnoloģiju izvēršanai. ES cieši sadarbosies ar reģionālajiem partneriem, lai veidotu kopīgu virzību uz priekšu. Jau tiek apspriesti vairāki infrastruktūras projekti, tai skaitā Melnās jūras reģiona elektroenerģijas pieslēgums. ES ir gatava tos izvērtēt iespējama ES atbalsta piešķiršanai kā savstarpēju interešu projektus un meklē veidus, kā atbalstīt plašākus zaļās enerģijas savienojumus reģionā, izmantojot arī *Global Gateway* vai ar Eiropas Investīciju bankas finansējumu.

Kodoldrošuma ziņā kodolspēkstacijas Melnās jūras reģionā arī ir pakļautas vairākiem riskiem, tai skaitā riskiem, kas saistīti ar dabas apdraudējumiem un bruņotiem konfliktiem. Valstīm, kuras ir izvēlējušās izmantot kodolenerģiju, ir jāievēro augstākie kodoldrošuma, kodoldrošības un neizplatīšanas standarti.

Galvenās darbības cita starpā ir šādas:

- **ieguldījumu plānošanas koordinēšana un stratēģiskas pārrobežu muitas un transporta infrastruktūras attīstīšana paplašinātajā TEN-T tīklā**, kā arī uzlabotu multimodālu transporta savienojumu, tai skaitā dzelzceļa, autoceļu un ūdensceļu savienojumu ar galvenajām Melnās jūras ostām un savienojumu ar Donavas reģionu, izmantošana stiprinās reģiona kā nozīmīga tirdzniecības centra pozīciju, kā arī tā būtisko nozīmi Transkaspijas transporta maršrutā;
- **pāreja uz tīrāku, drošāku, energoefektīvu un dekarbonizētu jūras transportu un ostu sistēmu**: tiesiskā regulējuma nepilnību novēršana, jūras administrāciju efektivitātes palielināšana un paraugprakses apmaiņas veicināšana un institucionālā attīstība ļaus pāriet uz tīrāku, drošāku, energoefektīvāku un dekarbonizētu jūras transportu un ostu sistēmu;
- **energoefektivitātes pasākumus un atjaunīgo energoresursu plašāku izmantošanu var panākt**, uzlabojot tīkla attīstības plānošanu, tiesiskā regulējuma un tīkla kodeksu konvergenci, potenciālos pārrobežu atjaunīgās enerģijas projektus un izmēģinājuma projektus, piemēram, peldošus atkrastes vējparkus vai uzlabotas ģeotermālās sistēmas. Šīs darbības var palīdzēt dekarbonizēt siltumapgādi, rūpniecību un transportu, atbalstot elektrifikāciju un tīra ūdeņraža izmantošanu;
- **kritiskās izejvielas**: padziļināt sadarbību kritisko izejvielu jomā ar mērķi nodrošināt ilgtspējīgas un daudzveidīgas piegādes ķēdes un savstarpēju labklājību, arī turpmāku pasākumu ietvaros pēc ES un Centrālāzijas samita;
- **stiprināt enerģētisko drošību un infrastruktūras aizsardzību**: enerģētiskā drošība un infrastruktūras aizsardzība tiks stiprināta, uzlabojot fizisko drošību, optimizējot enerģijas plūsmas ar viedtīkliem un nodrošinot esošo zemūdens kabeļu Melnajā jūrā aizsardzību pret drošības apdraudējumiem saskaņā ar ES kabeļu drošības rīcības plānu⁴⁷;
- atbalstīt enerģijas savienojumus starp valstīm ap Melno jūru un jo īpaši izveidot **zaļās enerģijas koridoru**, kas savieno tīras enerģijas ražošanu Kaukāza reģionā un ES tirgus, izmantojot, piemēram, zemūdens elektroenerģijas starpsavienojumus Melnajā jūrā;
- **nodrošināt augstāko kodoldrošuma līmeni**, sadarbojoties ar reģionālajiem partneriem kodoldrošuma, drošības un aizsardzības pasākumu jomā;
- **digitālo savienojumu un uzticamas digitālās vides izveide** ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiesībaizsardzības iestāžu drošu sadarbību, muitas procedūru digitalizāciju, vienloga iniciatīvas un digitālo pakalpojumu pārrobežu sadarbību, kā arī darbības uzņēmumu digitalizācijai un digitālo prasmju, inovācijas un pētniecības veicināšanai.

2.2. Integrēta attīstība konkurētspējīgam Melnās jūras reģionam

Līdztekus savienotībai ekonomikas galveno nozaru, tai skaitā zilās ekonomikas un lauksaimniecības, modernizācija un dekarbonizācija veicinās ekonomikas izaugsmi un konkurētspēju reģionā. Šajā procesā

⁴⁷ JOIN(2025) 9 final, 21.2.2025.

prioritāte būtu jāpiešķir kohēzijai un līdzsvarotai attīstībai, lai izveidotu pārtikušāku un noturīgāku ekonomiku, kurā visi reģioni un kopienas var gūt labumu no ilgtspējīgas izaugsmes un attīstības.

Zilās ekonomikas jomā Melnās jūras reģionā ir panākts konkrēts progress, pateicoties ES atbalstītajai **Kopīgai jūrlietu programmai Melnās jūras reģionam (CMA)**⁴⁸ jūras piesārņojuma pārvaldības, zilās ekonomikas uzņēmējdarbības, piekrastes tūrisma, inovācijas un vides aizsardzības jomā. Vidusjūras Vispārējās zivsaimniecības komisijas (GFCM) darbības ietvaros ilgtspējīga Melnās jūras zvejniecība un akvakultūra arī turpmāk būs būtiska kopīgu interešu joma, kas ilgtermiņā sniegs ievērojamus ieguvumus arī ārpus zvejniecības un akvakultūras nozares.

Lauksaimniecība ir vēl viena ļoti nozīmīga integrētas reģionālās attīstības prioritārā joma. Pamata pārtikas produktu, piemēram, kviešu, kukurūzas un saulespuķu eļļas, eksportam, jo īpaši eksportam globālajiem partneriem, ir izšķiroša nozīme globālās nodrošinātības ar pārtiku nodrošināšanā. Ir ļoti būtiski saglabāt šos tradicionālos eksporta maršrūtus, kurus ir izjaucis Krievijas agresijas karš, un tādējādi atbalstīt pārtikas piegāžu stabilitāti pasaulē. Lai pilnībā atraisītu reģiona potenciālu, daudzšķautņainai pieejai lauksaimniecības attīstībai jābūt vērstai uz lauksaimnieciskajai ražošanai piemērojamo standartu uzlabošanu, kā arī tirdzniecības apjoma palielināšanu, tai skaitā pārtikas loģistikas uzlabošanu, un tādas ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses veicināšanu, kas pēc iespējas samazina nozares ekoloģisko pēdu un klimata pārmaiņu iedarbību. Tiks apsvērta partneru sadarbība kritiskās atkarības mazināšanai.

Izglītība, prasmes, pētniecība un inovācija ir konkurētspējas un ekonomikas izaugsmes galvenie virzītājspēki. ES balstīsies uz esošajām partnerībām ar partneriem Melnās jūras reģionā, tai skaitā tiem, kas iegūti, īstenojot programmu “*Erasmus+*”, lai novērtētu vajadzīgās prasmes, uzlabotu izglītības kvalitāti un nodrošinātu iedzīvotājiem prasmes, kas vajadzīgas, lai sagatavotu viņus izmaiņām sabiedrībā un darba tirgū un virzītu turpmāko izaugsmi.

Melnās jūras reģions var gūt labumu arī no ciešākām saitēm pētniecības un inovācijas jomā ar ES inovācijas un jaunuzņēmumu ekosistēmu, nodrošinot **pētniecības rezultātu komercializāciju**, kas veicina ražīgumu un ekonomiskos ieguvumus visā reģionā. Zinātniskā sadarbība var veidot tiltus reģionā un ārpus tā. Lielākā daļa partneru reģionā jau ir iesaistīti ES **pētniecības un inovācijas** pamatprogrammās un var piekļūt apmācībai un spēju veidošanas atbalstam, ko sniedz Eiropas Komisijas Kopīgais pētniecības centrs. Arvien pieaug reģiona dalība pamatprogrammās. ES misijas “Līdz 2030. gadam atjaunot mūsu okeāna un ūdeņu stāvokli” iniciatīvas, piemēram, Donavas un Melnās jūras reģiona bākuguns iniciatīva, atbalsta saldūdens un jūras pētniecību un inovāciju, apvienojot kopienas un nozaru ieinteresētās personas reģionā. Ilgtspējīgas zilās ekonomikas partnerība arī ir vērsta uz Melno jūru. Iniciatīvas “*BIOEAST*” darbību ir paredzēts paplašināt, attiecinot to arī uz Ukrainu, Moldovu un Rietumbalkāniem uz zināšanām balstītā lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un akvakultūrā bioekonomikā.

ES atbalsts **teritoriālajai kohēzijai**, īstenojot **Interreg NEXT Melnās jūras baseina programmu**, palīdzēs mazināt attīstības iespēju atšķirības starp dažādām teritorijām un padarīs Melnās jūras reģionu par pievilcīgāku vietu dzīvošanai, darbam un ieguldījumiem. Tas ietver atbalstu reģionālās pārvaldības struktūru stiprināšanai un administratīvo un investīciju spēju veidošanai vietējos un reģionālos projektos, jo īpaši valstīs, kuras gatavojas pievienoties ES. ES un tās partneri arī turpinās sadarbību, lai veicinātu dzimumu līdztiesību, tai skaitā novērstu dzimumu nelīdzsvarotību un darba samaksas atšķirības, kā arī, lai uzlabotu piekļuvi kvalitatīviem un cenas ziņā pieejamiem aprūpes pakalpojumiem tiem, kuriem tie vajadzīgi, tai skaitā bērniem un vecāka gadagājuma cilvēkiem, lai veicinātu aktīvu līdzdalību darba tirgū, kas ir ļoti būtiska kopienai turpmākai attīstībai un reģiona vispārējai labklājībai.

Galvenās darbības cita starpā ir šādas:

⁴⁸ Eiropas Komisija, Kopīga jūrlietu programma Melnās jūras reģionam, 2019. gada 21. maijs.

- **prioritāte ieguldījumiem zilajā ekonomikā:** ES mobilizēs investīcijas zilās ekonomikas projektos, tai skaitā ilgtspējīgā akvakultūrā un piekrastes un jūras tūrismā, stiprinot vietējās kopienas un reģionālo ieinteresēto personu iesaisti, kā arī stiprinot to spēju veidošanu, jo īpaši saistībā ar gaidāmā Eiropas Okeānu pakta prioritātēm;
- **privātā sektora investīciju mobilizēšana zilajai ekonomikai:** atvieglota piekļuve finansēšanas mehānismiem inovatīviem MVU, privātā sektora mobilizēšana un tādu finansēšanas mehānismu izmantošana, kas var nodrošināt lielas investīcijas zilajā ekonomikā, tai skaitā izmantojot ES kohēzijas politikas finansējumu, stiprinās zilās ekonomikas galveno nozaru konkurētspēju un dekarbonizāciju, kā arī to inovācijas spēju;
- **jūras resursu ilgtspējīga izmantošana:** jūras telpiskās plānošanas uzlabošana jūras baseinā, zvejniecības efektīva pārvaldība⁴⁹ un ilgtspējīga akvakultūra, lai nodrošinātu jūras telpas un jūras dzīvo resursu līdzsvarotu un ilgtspējīgu izmantošanu;
- **tradicionālo tirdzniecības ceļu, kas savieno ar globālajiem partneriem, saglabāšana, vienlaikus uzlabojot ražošanas standartus un ilgtspējīgu lauksaimniecību:** ES veicinās esošo tirdzniecības ceļu, jo īpaši to, kas savieno ar globālajiem partneriem, izmantošanu un saglabās tos, arī pārtikas produktu transportēšanu un uzglabāšanu apvienojumā ar uzlabotiem ražošanas standartiem un ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi, tai skaitā energoefektivitātes un ūdens efektīvas izmantošanas jomā;
- **viedā specializācija pāri robežām:** ES pastiprinās sadarbību ar Melnās jūras partneriem saistībā ar viedo specializāciju pāri robežām, lai veicinātu reģionālo ekonomisko integrāciju;
- atbalsts sadarbībai **teritoriālās kohēzijas** un attīstības jomā, tai skaitā saistībā ar uzlabotu piekļuvi pakalpojumiem, jo īpaši kvalitatīviem **aprupes pakalpojumiem** tiem sabiedrības locekļiem, kuriem tie nepieciešami;
- **investoru un uzņēmēju dialogi:** ES pastiprinās **privātā sektora iesaisti**, īstenojot īpašus un pielāgotus uzņēmējdarbības dialogus un informatīvus pasākumus, kas veicina uzņēmējdarbības partnerības starp ES uzņēmumiem, tai skaitā MVU, un partnervalstu uzņēmumiem; izmantos finanšu instrumentus, lai mazinātu risku inovatīvām investīcijām ar izaugsmes potenciālu gan civilajā, gan aizsardzības rūpniecības jomā, tai skaitā jūras vides aizsardzībai;
- **sadarbības un sinerģijas stiprināšana ar reģionāliem satvariem un iniciatīvām ārpus Melnās jūras reģiona** citu jūru baseinos, piemēram, Kaspijas jūras un Baltijas jūras baseinā, Vidusjūras rietumu reģionā, Atlantijas okeāna baseinā un Ziemeļjūras baseinā, kā arī ar makroreģionālajām stratēģijām, piemēram, Donavas makroreģionālo stratēģiju. Tiks izvērstas makroreģionālās partnerības tādās tematiskajās jomās kā (zilā) bioekonomika, biomasas, pārtikas un ūdens saikne;
- **Melnās jūras stratēģiskās pētniecības un inovācijas programmas (SRIA)** īstenošana, kurā noteiktas kopīgas reģionālās prioritātes, tai skaitā zilā ekonomika un pētniecības infrastruktūra, kā arī izglītība un spēju veidošana. Mēs balstīsimies uz Finansētāju operatīvā tīkla darbu, veicināsim kopīgu prioritāšu noteikšanu un tādu iespējamo mērķorientētu uzaicinājumu pieteikties finansējumam sagatavošanu, kas risina reģiona īpašās vajadzības;
- ES pamatosies uz programmu “Erasmus+”, **veicinās partnerības, uzlabos sadarbību, modernizēs mācību programmas un palielinās mobilitāti starp izglītības un mācību iestādēm** Melnās jūras reģionā un ES dalībvalstīs, tai skaitā profesionālās izglītības un apmācības (PIA) un augstākās izglītības līmenī, lai darba ņēmējiem un darba meklētājiem nodrošinātu nepieciešamās prasmes un atbalstītu talantus, veicot iedzīvotāju pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi saskaņā ar prasmju savienības mērķiem.
- **zinātnes diplomātija:** tiks veidotas ciešākas saites starp Eiropas Pētniecības telpu un Melnās jūras reģiona partneriem, kas nodrošinās lielāku mobilitāti pētniekiem, uzlabos viņu spējas veikt brīvu pētniecību un veicinās pētniecības drošību;
- **kultūras diplomātija:** pamatojoties uz programmu “Radošā Eiropa”, ES veicinās sadarbību kultūras un radošajās nozarēs ar partneriem Melnās jūras reģionā;

⁴⁹ Tai skaitā Vidusjūras Vispārējās zivsaimniecības komisijas darbības ietvaros.

- **Melnās jūras reģiona valstu universitāšu un akadēmisko aprindu digitālās savienotības uzlabošana** un apmaiņas organizēšana ar Vidusjūras reģionu, lai iegūtu nepieciešamo pieredzi. Tas ietvers iespēju izmantošanu, ko sniedz pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” sadarbības projekti, kā arī jaunizveidotie Eiropas digitālās inovācijas centri reģionā;
- gatavošanās iniciatīvai “**Melnās jūras digitālais dvīnis**”, kas saistīta ar Eiropas okeāna digitālo dvīni, lai atbalstītu noturību, uzraudzītu piesārņojumu, veicinātu biodaudzveidības aizsardzību, uzlabotu kuģu satiksmes koordinēšanu un jūras drošības aspektus, kā arī un atvieglotu datu pārrobežu kopīgošanu.

3. VIDES AIZSARDZĪBA, NOTURĪBA PRET KLIMATA PĀRMAIŅĀM UN SAGATAVOTĪBA TĀM, CIVILĀ AIZSARDZĪBA

Melnās jūras reģionam ir ļoti **sarežģīts katastrofu profils**. Tas ir pakļauts **dažādiem katastrofu riskiem**, sākot ar zemestrīcēm, plūdiem, zemes nogrūvumiem un mežu un kūlas ugunsgrēkiem un beidzot ar ekstrēmām temperatūras svārstībām. Klimata pārmaiņu ietekme šajā reģionā ir spēcīgāka nekā pārējā Eiropā: jūras virsmas temperatūra palielinās divreiz ātrāk nekā Ziemeļjūrā⁵⁰, jūras piedrazojums ir gandrīz divas reizes lielāks nekā Vidusjūrā, bet daudzu piesārņotāju koncentrācija pārsniedz toksicitātes robežvērtības. Reģions ir jutīgs pret jūras līmeņa celšanos un neaizsargāts pret rūpnieciskiem, ķīmiskiem, bioloģiskiem, radioloģiskiem riskiem un kodolriskiem, kas būtiski apdraud valstu ekonomiku un iztikas līdzekļus⁵¹.

Jūras vides degradāciju⁵² vēl vairāk pastiprina Krievijas darbības karā pret Ukrainu⁵³ – uzskatāmi piemēri ir Nova Kahovkas aizsprosta iznīcināšana⁵⁴, kā arī dreifējošo mīnu un citu sprāgstvielu izmantošana. Jūras katastrofu riski saglabājas iespējamu tankkuģu negadījumu dēļ, kā arī ar upēm jūrā nonākošā piesārņojuma dēļ.

Melnajai jūrai ar tās lielo sateces baseinu un akvakultūras izaugsmes potenciālu īpaši būtiska ir **pieeja “no avota līdz jūrai”**, kas atzīst saistību starp iekšzemes ūdeņiem un jūras piesārņojumu. ES atbalstīs šo pieeju reģionā saskaņā ar gaidāmo Eiropas Ūdensresursu noturības stratēģiju, Eiropas Okeānu paktu, ES Jūras stratēģijas pamatdirektīvu⁵⁵ un ES Ūdens pamatdirektīvu⁵⁶.

Kandidātvalstis vai potenciālās kandidātvalstis Melnās jūras reģionā, tai skaitā Ukraina, Moldova, Gruzija un Turcija (ES paplašināšanās ietvaros), kā arī Armēnija kā asociētā partnere ir apņēmušās īstenot ES tiesību aktus ūdens resursu un jūras vides jomā un sasniegt **globālos mērķus okeānu aizsardzības jomā**, tai skaitā līdz 2030. gadam atjaunot 30 % no visām degradētajām ekosistēmām un saglabāt zemi, ūdeņus un jūras.

3. PAMATINICIATĪVA. Piekrastes kopien un zilās ekonomikas nozaru sagatavotības stiprināšana

Tiks uzlabota sagatavotība prognozēt un pārvaldīt ar klimata pārmaiņām saistītos riskus un reaģēt uz tiem, pamatojoties uz Melnās jūras reģiona valstu politiku klimataadaptācijas jomā un izmantojot ES paraugpraksi.

⁵⁰ [Eiropas jūras virsmas temperatūra | Eiropas Vides aģentūras mājaslapa](#).

⁵¹ Pamatojoties uz konstatējumiem ES un UNDP kopīgā projektā “Vides monitoringa uzlabošana Melnajā jūrā”, <https://www.undp.org/ukraine/press-releases/black-sea-twice-polluted-marine-litter-mediterranean-sea-eu-projects-survey>.

⁵² https://emblasproject.org/wp-content/uploads/2022/03/EMBLAS_Scientific-Report_ISBN-978-617-8111-01-4-web.pdf.

⁵³ Belis, C., Petrosian, A., Turos, O., Maremuhka, T., Morhulova, V., Kona, A., Djatkov, D., Caudullo, G., Ceccherini, G., Beck, P.S.A., San-Miguel, J., Arias Navarro, C., Wojda, P., Jones, A., Hanke, G., Mariani, G. un Carravieri, A., *Status of Environment and Climate in Ukraine*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/6292177, JRC141480>.

⁵⁴ Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programma (2023.g.), Kahovkas dambja sagraušanas ātrais ietekmes uz vidi novērtējums, Ukraina, 2023, Nairobi, Kenija, <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/43696>.

⁵⁵ OV L 164, 25.6.2008., 19.–40. lpp.

⁵⁶ OV L 327, 22.12.2000., 1.–73. lpp.

Īpašs uzsvars tiks likts uz sadarbību ar vietējām iestādēm, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un citām ieinteresētajām personām uz vietas, tostarp jauniešiem.

Galvenās darbības cita starpā ir šādas:

- **Krievijas agresijas kara pret Ukrainu radītā kaitējuma videi mazināšana**, pievēršot īpašu vērību piesārņojuma samazināšanai, naftas noplūžu novēršanai un skarto ekosistēmu un aizsargājamo teritoriju atjaunošanai;
- vides problēmu risināšana reģionā, izmantojot **jaunās tehnoloģijas**, arī aizsardzības un kosmosa jomā;
- ES dos iespēju Melnās jūras reģiona partneriem pievienoties Eiropas Plūdu apzināšanas sistēmai⁵⁷, Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmai⁵⁸ un Eiropas Sausuma novērošanas centram;
- **zinātniskās sadarbības veidošana** saistībā ar **Copernicus** ārkārtas situāciju pārvaldības pakalpojumu;
- **kopīga monitoringa paplašināšana, datu apmaiņu un vides kvalitātes, piesārņojuma un klimatisko risku novērtēšana**, cita starpā pamatojoties uz Melnās jūras reģiona vides datu platformu⁵⁹. Pakāpeniski tiks nodrošināta attiecīgo datu sistēmu savienošana ar Eiropas Jūras novērojumu un datu tīklu⁶⁰ un **Copernicus** jūras vides monitoringa pakalpojumu, jo īpaši tā Melnās jūras reģiona monitoringa un prognozēšanas centru⁶¹;
- **reģionālās sadarbības un pārvaldības vides jomā stiprināšana**, tai skaitā atbalstot ES pievienošanos Bukarestes konvencijai par Melnās jūras aizsardzību;
- **iesaistīšanās politikas dialogā un kopīgu iniciatīvu ierosināšana, lai uzlabotu vides noturību, kā arī klimatnoturību, tai skaitā ūdensapgādes noturību**; pilsoniskās sabiedrības lomas stiprināšana un dialoga ar privātā sektora struktūrām veicināšana;
- **reģionālās sadarbības sagatavotības jomā veicināšana**, veicinot kopīgu izpratni par krīzēm un to ietekmi; minimālo sagatavotības kritēriju noteikšana saistībā ar vidi, klimatu un dabas apdraudējumiem, kā arī sakaru tīklu uzlabošana;
- ja iespējams, **Melnās jūras reģiona valstu iesaiste** attiecīgajās ES sagatavotības iniciatīvās saskaņā ar Eiropas sagatavotības savienības stratēģiju⁶² un krīzes pārvarēšanas satvaru. Tā pamatā būs sadarbība saistībā ar **Savienības civilās aizsardzības mehānismu** un citiem satvariem;
- Melnās jūras reģiona izturētspējas platformas kā daudzpusējas platformas izveide, lai panāktu sagatavotību un reaģēšanu uz incidentiem jūrā. **Uzsvars uz katastrofu pārvaldības sistēmu stiprināšanu**, uzlabojot ārkārtas rīcības plānus un agrīnās brīdināšanas sistēmas, saskaņojot standarta darbības procedūras, atjauninot valstu katastrofu riska novērtējumus un vajadzības gadījumā veicot papildu pilna mēroga mācības.

⁵⁷ Bulgārija, Gruzija, Rumānija un Ukraina ir EFAS tīkla dalībnieces.

⁵⁸ Visas reģiona valstis ir pārstāvētas Meža ugunsgrēku ekspertu grupā.

⁵⁹ <https://blackseadb.org/>.

⁶⁰ <https://emodnet.ec.europa.eu/en>.

⁶¹ [Melnā jūra – Monitoringa un prognozēšanas centrs \(BS MFC\) | CMEMS](#).

⁶² JOIN(2025)130 final.

SECINĀJUMS

Šī stratēģiskā pieeja Melnās jūras reģionam ļaus pārvaldīt ES iniciatīvas un politiku, kas veicina **drošību un demokrātijas noturību, iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi un uzlabotu savienotību ES un tās Melnās jūras reģiona partneriem, veidojot savstarpēji izdevīgas partnerības.**

Šai sakarā ES turpinās centienus, lai veicinātu **demokrātiju, cilvēktiesības, labu pārvaldību, tiesiskumu, konfliktu risināšanu un iekļaujošu miera veidošanu, ievērojot starptautisko kārtību, kuras pamatā ir starptautiskās tiesības.** Šā redzējuma mērķis ir nodrošināt ilgtermiņa ekonomikas izaugsmi, izturētspēju, vides aizsardzību un atjaunošanu un ciešāku sadarbību, vienlaikus atbalstot reģiona integrāciju ar ES, īstenojot stratēģiskas iniciatīvas un partnerības.

ES īsteno jauno stratēģisko pieeju Melnās jūras reģionam **sinerģijā ar paplašināšanās procesu un Austrumu partnerības politiku,** kas nodrošina veiksmīgi iedibinātu sadarbības satvaru. Iesaiste un sadarbība ar stratēģiskajiem partneriem Melnās jūras reģionā tiks pastiprināta, izmantojot Austrumu partnerības darbības visās galvenajās jomās, tai skaitā **tiešus personiskus kontaktus un pilsoniskās sabiedrības iesaisti,** kā arī sadarbību izglītības, kultūras, jaunatnes un dzimumu līdztiesības jomā, kas ES pieejai nodrošinās tik būtisko cilvēcisko dimensiju.

Šī stratēģiskā pieeja arī stiprina ES saites ar **Kaukāzu un Centrālāziju.** Tās pamatā ir Kopīgs ceļvedis ES un Centrālāzijas saišu padziļināšanai⁶³ un 2025. gada aprīlī notikušā Centrālāzijas un ES samita rezultāti, un progresu šajā jomā virza reģionālā **savienotības programma,** lai veicinātu tirdzniecību un pievērštos galvenajām nozarēm, tādām kā transports, enerģētika un digitālā savienotība.

ES turpinās rīkoties, lai veicinātu labklājību un ekonomisko stabilitāti reģionā, izmantojot **investīcijas Global Gateway ietvaros,** ko papildina finansējums, ko piešķir ES dalībvalstis, attīstības un finanšu iestādes un Eiropas Investīciju banka (EIB), ievērojot ES saskaņoto sadarbības satvaru ar katru partneri atbilstīgi **Eiropas komandas** pieejai. ES arī centīsies maksimāli palielināt sinerģiju potenciālu, izmantojot investīcijas un reformas, kas veiktas saskaņā ar Ukrainas plānu, Moldovas izaugsmes plānu, Armēnijas noturības un izaugsmes paketi, kā arī investīcijas Azerbaidžānā un visā reģionā *Global Gateway* ietvaros.

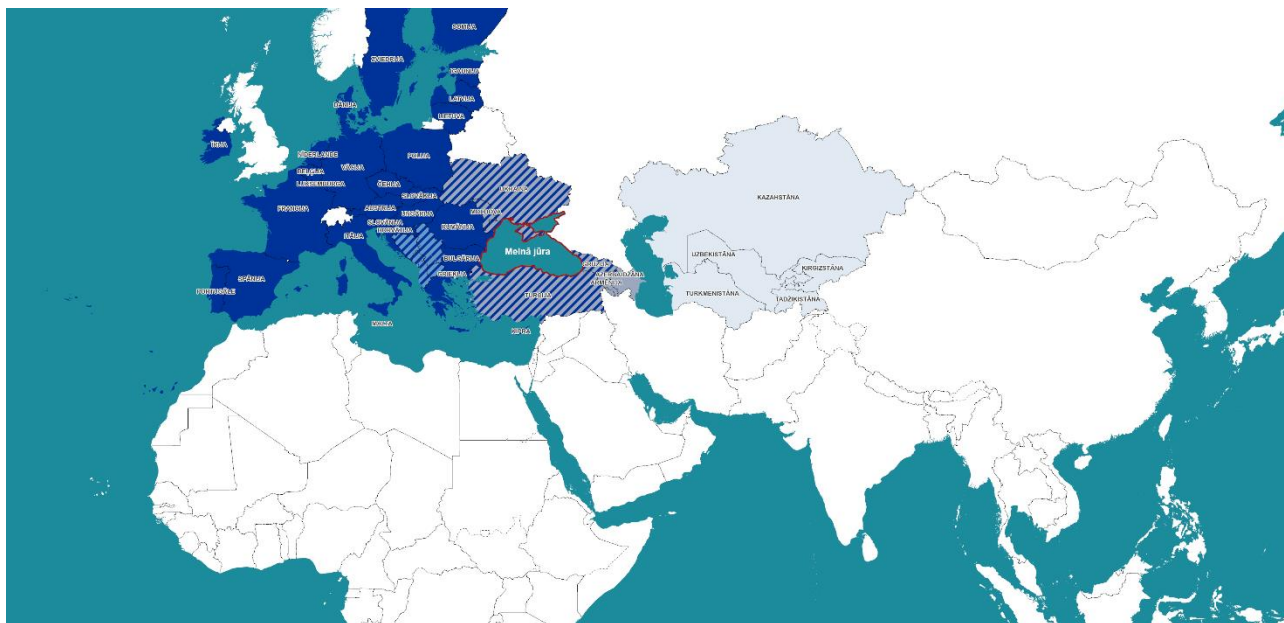
Šajā dokumentā izklāstīto darbību īstenošana būs atkarīga no **drošības situācijas attīstības** Melnās jūras reģionā. Darbības var īstenot, izmantojot esošos finanšu instrumentus un pieejamo finansējumu 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas periodā, tai skaitā izmantojot Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu (*NDICI*), Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA III*), Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, Eiropas Aizsardzības fondu (EAF) un ES aizsardzības inovācijas shēmu (*EUDIS*), kohēzijas politiku (ERAF), programmu “Digitālā Eiropa”, *InvestEU*, programmu *LIFE*, *Erasmus+*, plānu *ReArm Europe*, Eiropas Miera mehānismu un Ukrainas mehānismu.

Komisija un Augstais pārstāvis ierosina organizēt **īpašu ES ministru sanākumi** ar partnervalstīm Melnās jūras reģionā, lai izstrādātu un virzītu dažādus sadarbības aspektus saskaņā ar jauno ES pieeju Melnās jūras reģionam, pamatojoties uz kopīgi saskaņotu turpmāko rīcību. Vajadzības gadījumā varētu organizēt turpmākas ministru sanāksmes, lai uzraudzītu un izvērtētu progresu īpašu darbību īstenošanā, par kurām panākta vienošanās šajā sakarā.

Komisija un Augstais pārstāvis aicina Eiropas Parlamentu un Padomi apstiprināt šajā kopīgajā paziņojumā izklāstīto pieeju un kopīgi strādāt pie tās darbību īstenošanas un to pārskatīšanas.

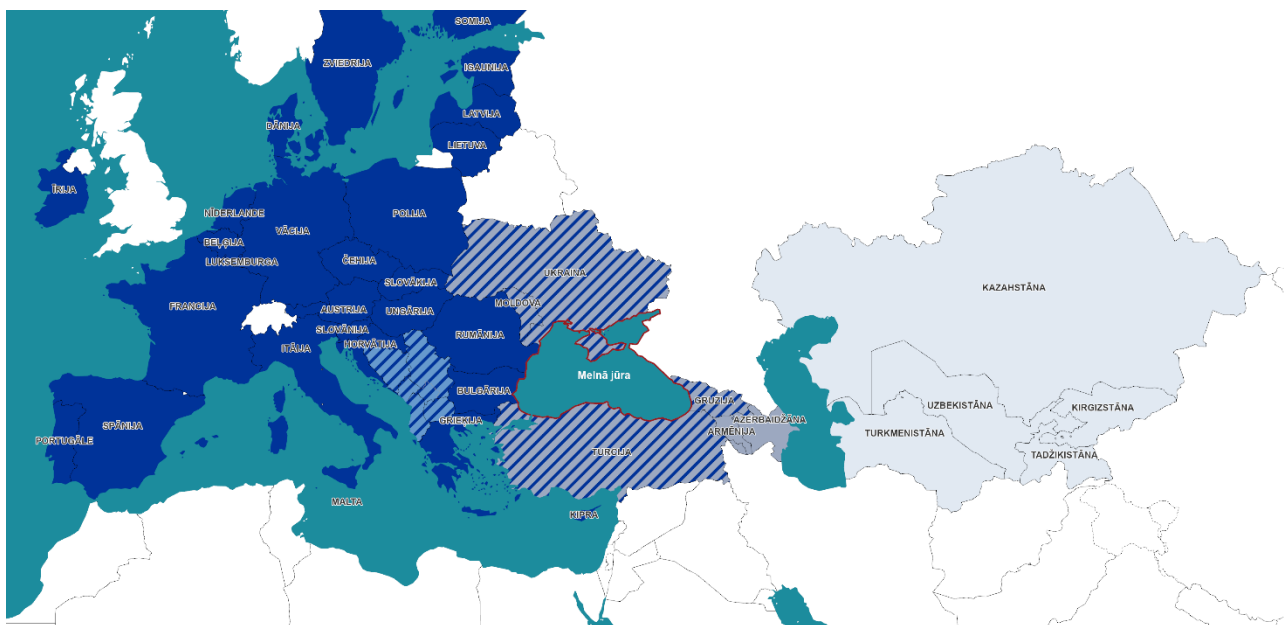
Komisija un Augstais pārstāvis sniegs pirmo ziņojumu par šīs stratēģiskās pieejas Melnās jūras reģionam īstenošanu pēc viena īstenošanas gada.

⁶³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14587-2023-INIT/en/pdf>.

Administratīvās robežas: © EuroGeographics, © OpenStreetMap
 Kartogrāfija: Eurostat – GISCO, 05/2025
 Šajā kartē redzamo robežu, nosaukumu un apzīmējumu izmantojums nenozīmē, ka Eiropas Savienība tos oficiāli apstiprina vai akceptē.

 ES dalībvalstis	 Paplašināšanās partneri
 Melnās jūras reģiona partneri	 Melnā jūra
 Centrālāzijas partneri	

Administratīvās robežas: © EuroGeographics © OpenStreetMap
 Kartogrāfija: Eurostat – GISCO, 05/2025
 Šajā kartē redzamo robežu, nosaukumu un apzīmējumu izmantojums nenozīmē, ka Eiropas Savienība tos oficiāli apstiprina vai akceptē.

 ES dalībvalstis	 Paplašināšanās partneri
 Melnās jūras reģiona partneri	 Melnā jūra
 Centrālāzijas partneri	